

Vänsterpress om vädret och klimatet – slutet av augusti 2018

Sommarens extremväder har fört upp klimatfrågan högt på dagordningen, även om vissa politiker helst vill sopa den under mattan. Men klimathotet, som på sikt hotar allt liv på vår planet Jorden, försvinner inte hur mycket man än blundar, utan det som krävs är att man ser sanningen i vitögat och driver fram kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med problemen. Detta kommer dock inte att ske utan en kraftfull folklig opinion, som behöver kunskaper och insikter om situationens allvar. Marxistarkivet försöker bidra till detta och har därför under hösten publicerat artiklar och artikelsamlingar som på olika sätt belyser klimathotet:

[Vänsterpress om vädret och klimatet – augusti 2018](#) och [Vänsterpress om skogsbränderna, vädret och klimatet – juli 2018](#), samt

[Växthuseffekten, klimatet och vädret](#) (Andreas Malm), [Ekosocialister debatterar strategin för att stoppa klimatförändringarna](#) (Danuel Tanuro, John Bellamy Foster och Ian Angus) och [Från Marx och Engels till ekosocialism](#) (Michael Löwy).

Se även [Klimatpolitiska texter ur tidskriften Röda Rummet 2004-2018](#) (artikelsamling)

Den första artikeln nedan, av Andreas Malm, har tidigare publicerats i *Dagens Nyheter* (som vi inte räknar till ”vänsterpressen”). Den publiceras här med förf. tillåtelse.

Allra sist nedan ges lästips (bl a med länkar till aktuella artiklar från dagspressen).

Martin Fahlgren 1/9 2018

Innehåll

DN	1
<i>Vi är på väg upp mot temperaturer som saknar slutstation</i>	1
eFolket	5
<i>SD och klimat</i>	5
<i>Klimathotet – Varning i FOLKET redan 1956!</i>	6
Flamman	8
<i>Marknaden bygger inga cykelbanor</i>	8
Internationalen	9
<i>Värmeböljan: en mycket allvarlig varning!</i>	9
<i>Istället för hyckleri, ekosocialism!</i>	11
Lästips – klimatfrågan	12

DN

Vi är på väg upp mot temperaturer som saknar slutstation

Andreas Malm

Dagens Nyheter 28/8 2018

Andreas Malm är fil dr i humanekologi vid Lunds universitet. Hans senaste bok är den internationellt uppmärksammade *The Progress of This Storm: Nature and society in a warming world* (Verso, 2017). Hans doktorsavhandling finns i bokform under titeln *Fossil Capital* (Verso 2016) – om denna, se [Så vill ingenjörer rädda klimatet](#). På svenska finns boken *Det är vår bestämda uppfattning att om ingenting görs nu kommer det att vara för sent* (Atlas, 2007), en populärvetenskaplig genomgång av klimatfrågan – se utdraget [Växthuseffekten, klimatet och vädret](#) och en recension, [Hur ska vi hinna rädda klotet?](#)

Klimatförändringarna innebär att mänskligheten står i en rulltrappa på väg upp mot temperaturer som saknar slutstation. Det är hög tid att gå från protest till motstånd, skriver Andreas Malm, författare och forskare i humanekologi.

Utö ligger någon timme från Stockholm, men när jag och min familj tillbringar en vecka där i slutet av juli står värmen på karibiska nivåer. Den grå jorden ångar som en håll. Till och med ljungen, känd för sin förmåga att växa där inget annat gror, har fällt till marken och förkolnat. När jag frågar en man som bott på ön i 40 år hur invånarna känner inför torkan slår han ner blicken och svarar kort: ”De är rädda”.

Inne i Stockholm ser det likadant ut – gräs så gult att sanddynor ser ut att ta över när som helst; träd vars sjukliga höstfärger varslar om en för tidig död – och man vill således tro att om människor styrdes av förnuft skulle de strömma i tusentals till Förbifart Stockholms frontlinjer och binda fast sig vid maskinerna, blockera koltransporterna till Värtaverket, flyga drakar in på Bromma flygplats och kräva: inte ett enda utsläpp till. Inte ett ton koldioxid, inte ett kilo: noll nu.

I stället råder business-as-usual. Reklamen smattrar, trafiken flyter, planen lyfter, välståndet fläker ut sina brunbrända överkroppar och glasen klirrar i den överhettade staden. Under ytan dallrar rädslan, men Sverige gick in i denna sommar med ett helt batteri av förträngningsmekanismer som laddats upp åtminstone sedan 2007, när klimatfrågan senast diskuterades.

En av dem lyder: man kan inte skylla en enskild incident på klimatet. Så fort en översvämning eller en värmebölja eller en våldsam orkan svept in i nyhetsrapporteringen har kommentatorer upprepat: man kan inte förklara en viss väderlek med den genomsnittliga temperaturhöjningen.

Det mantrat avspeglar möjligen forskningsfronten där den stod för 15 år sedan. Hundratals artiklar har sedan dess visat att man mycket väl kan fastställa att uppvärmningen utlöser specifika knallar, med metoder som ständigt ökar i precision. Historien av utsläpp kan tas bort från klimatmodeller, som sedan simulerar fram den katastrof som inträffat. Om de misslyckas – medan modeller som inkluderar faktisk mänsklig påverkan lyckas – har sambandet fått belägg.

Efter 2003 års europeiska värmebölja, orkanen Sandy i New York, tyfonen Haiyan i Filippinerna och sommarens världsomspännande värmekupol har forskare konstaterat att det som hänt skulle ha varit osannolikt eller – allt oftare – direkt omöjligt om inga fossila bränslen förbränts. I ett färskt svep över fältet rapporterar vetenskapstidskriften ”Nature” att Tysklands motsvarighet till SMHI nu förbereder sig för att presentera kopplingarna i realtid, medan skyfallen eller bränderna fortfarande pågår.

Vetenskapen hävdar motsatsen till mantrat: varje extrem väderhändelse störtar nu fram från

en förhöjd baslinje. Alla väderlekar skapas i en kittel av kokande grundbetingelser. Undantaget från regeln är det tillbud som inte förvärras av tendensen.

Ändå överlever mantrat också denna gula sommar, ty det har en stark psykologisk lockelse: vi kan inte vara säkra på att just den här värmen har något att göra med business-as-usual, så låt oss luta oss tillbaka och somna framför brasan en kväll till. Fokuseringen på beredskap fungerar på liknande sätt. Om vi bara hade klokare grillvanor, bredare brandgator, bättre lagring av vatten, fler militärhelikoptrar för brandbombning skulle vi stå rustade för framtiden.

Men den rustning som inte smälter i en allt varmare värld existerar inte. Som Henry Shue påpekar i en briljant essä i "Philosophical transactions of the royal society A" är uppvärmningen en funktion av den totala mängden genomförda utsläpp; ju mer som släpps ut, desto högre blir temperaturerna, och följaktligen kan ingen "yttre gräns för klimatförändringarnas maximala styrka sättas. Effekterna kommer att förvärras obegränsat tills koldioxidutsläppen når noll och stannar där."

Anpassning till en värld med fortsatta utsläpp är i längden ett omöjligt företag. Många som skakats av sommarens hetta tror sig ha fått en försmak av framtida klimatförändringar, men också det är ett missförstånd: med dagens kurvor intakta dröjer det inte länge förrän svenskarna kan blicka tillbaka på 2018 års sommar som begärligt mild. Vi har inte global värme: vi har global uppvärmning.

Vi står långt ner i en rulltrappa på väg upp mot temperaturer som saknar naturlig slutstation.

Eller är vi kanske på väg åt ett annat håll? Jag flyr hettan på Stockholms gator till boklådor vars faktaavdelningar domineras av en titel: *Factfulness* (Natur & Kultur) av Hans Rosling (tillsammans med Ola Rosling och Anna Rosling Rönnlund). Jag bläddrar fram till avsnitten om klimat och läser: "När människor säger till mig att vi måste agera nu, får det mig att tveka. Oftast försöker de bara hindra mig från att tänka klart."

Rosling medger att klimatförändringarna är reella – "lika reella som ebola var 2014" – men udden i hans resonemang är otvetydigt riktad mot klimataktivisterna. De ljuger, medvetet och systematiskt. De är "domedagsprofeter", de har för vana att "välja ut de värsta prognoserna och förtiga den stora osäkerheten i siffrorna", de "borde sluta skrämna folk med osannolika scenarier." De tror att klimatet orsakar hiv och hajattacker.

När kunskapens svenske överstepräst påtalat alla dessa osanningar för klimataktivisterna "svarar de ofta att framkallandet av rädsla och ökad stress med överdrivna eller ogrundade påståenden är det enda sättet att få folk att agera mot framtida hot." Ser man nyktert på saken är det inte så farligt – visst, klimatet är ett problem, precis som ebola var 2014: ett tillfälligt jack i modernitetens ständigt uppåtgående kurvor.

Samma vaggvisa sjungs av andra författare i den exploderande genren av liberal nyoptimism, däribland Steven Pinker, vars bästsäljande *Enlightenment now* (Viking) meddelar att "everything is amazing" – allt är fantastiskt – och således också reducerar klimatfrågan till en ebola-detalj som kommer att lösas sig med mer av världskapitalismens välsignelser. Vi går i allt väsentligt åt rätt håll.

Från Rosling kommer de avslutande budorden "ta små steg", "akta dig för drastiska åtgärder", var lugn. När detta skrivs har den senaste chockerande issmältningen just inrapporterats från en del av Arktis som hittills bedömts som immun.

Professor Rosling uppger att han inte gillar rädsla och brådska, men tyvärr har den vetenskap för vilken han vurmade ett omisskännligt budskap: uppvärmningen slår till så fort och med så förödande kraft att de främsta specialisterna gång på gång måste uttrycka sin skräck.

Förträngningen av vad som står på spel är nu inget liberalt monopol. Den har sin motsvarighet hos den vänster som in i det sista betraktar klimatfrågan som ett småborgerligt sidospår

från Den Verkliga Kampen.

Det räcker med att jämföra denna kultursida med Aftonbladet Kultur för att se att den som anser sig stå till vänster kan lida av den mest monumentala likgiltighet. Toppstrategerna i partiet med landets dokumenterat bästa klimatpolitik – Vänsterpartiet, som drivit fram avveckling av kolförbränningen i Värtaverket till 2022, för att bara ta ett exempel från Stockholm – har länge föredragit att tala tyst om saken.

I stället har man valt att rikta allt artilleri mot problem som – i förra valrörelsen – vinner i välfärden, i tron att klimatet inte vinner några röster från den missnöjda arbetarklassen. Det är lite som att koncentrera sig på de underfinansierade skolorna i 1932 års Tyskland.

Alla dessa och många fler förträngningsmekanismer är fullt förenliga med ett principiellt erkännande av att människan ändrar klimatet. I sin alltjämt oöverträffade studie från 2011, *Living in denial* (MIT Press), undersöker Kari Marie Norgaard hur invånarna i en norsk skidort beter sig när snön uteblir en ovanligt varm vinter.

De organiserar sig inte, demonstrerar inte, angriper inte utsläppskällor med direkta aktioner; i stället anstränger de sig till det yttersta för att allt ska vara som vanligt. För det behöver de inte explicit förneka klimatvetenskapen. Det räcker att de lever i förnekelse – som om inte deras materiella liv måste förändras i grunden – för att uppnå samma passivitetseffekt.

Mycket av allt de intalar sig själva känns igen från 2018 års Sverige: det här är bara en dålig säsong; vi måste skaffa fler snökanoner; på det hela taget är allt till det bästa; det spelar ingen roll vad vi gör i det här lilla landet; vårt folk är redan naturnära som det är. Norgaards banbrytande insikt är att sådana förevändningar för apati inte uppstår naturligt, utan kräver aktivt arbete. Bristen på respons produceras genom ett vardagsliv indränkt i fossila bränslen – övertydligt i fallet Norge, påtagligt även i Sverige. Också här bildar förträngningen överbyggnad på en bas av fossil infrastruktur.

Men på åtminstone tre punkter skiljer sig vår gula sommar från Norgaards gröna slalombackar. För det första har åtskilliga svenskar uttryckligen välkomnat katastrofvädret: åh att få bada och sola månader i sträck! Möjligen kan svenskens inprogrammerade soldyrkan ursäktas i maj, men när Aftonbladets förstasida den 14 augusti utropar ”Hurra! Sommaren är inte över DÅ KOMMER VÄRMEN TILLBAKA +25 Meteorolog: Nu får man krama ur de sista sköna dagarna” är det mer än lovligt perverst: njutningen i att beträda en ugn.

För det andra har Sverige ett stort parti som ungefär varannan gång det uttalar sig i frågan bokstavligen förnekar klimatvetenskapens ABC. I takt med det eskalerande extremvädret har denna trend under det gångna decenniet välld in över västvärlden likt en oemotståndligt stigande havsvåg.

Besökare från framtiden torde häpna över vansinnet: i de avgörande ögonblicken gällde rädslan muslimer och flyktingar, jämte tiggare, hbtq-personer, mexikaner och övriga andra. I årtal kretsade debatter och rubriker runt icke-problemet invandring. I val efter val avancerade partier – SD, FrP, AfD, republikanerna – som flabbade åt klimatet och ville bränna av så mycket fossila bränslen som möjligt.

Vad Norgaard bortser från är dock, för det tredje, möjligheten att en klimatkatastrof sätter förträngningsmekanismerna på så hårda prov att de till slut rämnar. De senaste veckorna har gett gott om indikationer i den riktningen. Med ovanlig tajming sammanfaller sommarchocken med en valrörelse: möjligen kan nu för första gången ett västerländskt val avgöras av att akut oro omsätts i väljarströmmar.

Dessa strömmar borde naturligtvis först och främst lämna det öppna förnekandets parti. Så ni säger er älska Sverige? Betänk då vad som var den gångna mandatperiodens verkliga problem: det var inte flyktingar som suddade ut vår fjällvärlds främsta ikon. Det var inte 2015 års asylsökande som brände ned släktgårdar. Det är inte invandringen som driver jordbruket

till sammanbrottets rand och målar över den vänliga grönskans rika dräkt med en färgskala från den egyptiska öknen.

I den senaste partiledardebatten snuddade Isabella Lövin vid detta bevis på att SD inte drivs av kärlek till Sverige utan av hat mot muslimer och andra icke-vita; det borde hamras in i varje återstående meningsutbyte.

Å andra sidan bör man hålla i minnet hur Miljöpartiet, som på nytt poserar som klimatets bästa vän, agerat under samma period. I förra valrörelsen viftade Gustav Fridolin med en bit kol och lovade med bister stämman att stänga Vattenfalls tyska kolgruvor. Från dem kom koldioxidutsläpp en tredjedel större än samtliga utsläpp från svenskt territorium.

Det var det enskilt viktigaste vallöftet om mandatperiodens enskilt viktigaste klimatbeslut: i stället administrerade Miljöpartiet försäljningen av samma gruvor till tjeckiska riskkapitalister, vars munnar vattnades av den centraleuropeiska brunkolsrenässansen.

Med andra ord valde Miljöpartiet att kasta enorma koltillgångar i käftarna på fossilkapitalet, och inte nog med det: när klimataktivisterna från Ende Gelände i maj 2016 blockerade brytningen i en av gruvorna fördömde Fridolin aktionen som "olaglig". Det är svårt att föreställa sig en mer demoraliserande bekräftelse av business-as-usual.

Om till och med Miljöpartiet sätter sin stämpel på fortsatt kolutvinning – om inte ens de vågar hålla det smutsigaste av alla fossila bränslen under marken – vem ska någonsin bryta spiralen? Kanske är det inte konstigt att sommaren förflutit utan en enda "olaglig" aktion i det här landet.

Men för den som verkligen vill smida en omställning medan Sverige är varmt finns nu ett tillfälle. Det gäller att bygga folkligt mandat för ett snart och totalt eldningsförbud.

Lägg ned inrikesflyget. Förbjud försäljningen av fossildrivna bilar. Avlägsna fossilgasen från värmeverken, avbryt kolkonsumtionen i stålverken, stäng oljeraffinaderierna och bygg ut alternativen i den mest rasande takt en modern stat, med alla resurser den potentiellt förfogar över, kan åstadkomma. Inrätta ett klimatdepartement med övergripande ansvar för att utsläppen minskas med minst fem procent per år i samtliga sektorer, inklusive konsumtion av importerade varor.

Föreställningen om att vi tio miljoner individer saknar betydelse måste vändas i sin motsats. Varje ytterligare ton, varje extra kilo koldioxid driver rulltrappan vidare uppåt. Varje utsläppskälla måste täppas till, från matbord till garage, gruva till hamn – och om inte de folkvalda gör det den här gången heller är det upp till alla oss andra.

Sedan försäljningen av Vattenfalls kolgruvor har de tjeckiska riskkapitalisterna ställt in sina planer på expansion. Det beror inte på Lövin eller Fridolin: det beror på de vinsthotande aktionerna från Ende Gelände. Den här veckan samlas återigen tusentals klimataktivisterna runt en ångande utsläppskälla, fossilgasfälten i holländska Gröningen, där utvinningen på samma sätt ska stoppas med obeväpnade kroppar.

Vi har tagit bussar från avfarter runt om i Europa. Vi har gjort det förr: år 1995 åkte vi till COP-1 i Berlin. På det första klimatmötets sista dag omringade vi konferensanläggningen, kedjade fast oss vid dörrarna och skanderade: "no more bla bla bla, action now". Ministrarna smög ut bakvägen. Sedan dess har världens årliga koldioxidutsläpp ökat med mer än 50 procent.

Det är hög tid att gå från protest till motstånd – från att önska sig mindre utsläpp till att fysiskt spärra dem – och ta kampen till nästa nivå. Så även i Sverige, efter denna skräcksommar, och efter nästa.

eFolket

SD och klimat

Peter Widén

eFolket 11/8 2018

Vi upplever denna sommar värmerekord för hela norra halvklotet. På många håll temperaturer som inte uppmätts tidigare. Frapperande är ju också längden på “värmeböljan”. Allt pekar på att det vi nu upplever har sin grund i klimatförändringen, framkallad av koldioxidutsläppen.

Men fortfarande finns det sektorer som vill blunda. Donald Trumps USA har lämnat Parisavtalet och fortsätter att predika skepticism och motstånd när det gäller det samlade vetenskapssamfundets varningar. Av eget profitintresse och utifrån ett ointresse för jordens och folkmajoritetens framtid.

En kraft i Sverige som representerar denna inställning är Sverigedemokraterna. Låt oss se vad deras representant Matti Kinnunen har att säga oss.

“Att göra kostsamma utsläppsminskningar i Sverige gagnar inte någon. Det har blivit en smal korridor kring vad man får tycka i den här frågan och det kommer inte att minska utsläppen på global nivå, det kommer att skada svenska jobb och svensk tillväxt. Det finns ingen anledning till att vi ska minska utsläppen mest av alla och låta andra länder minska mindre”

säger Martin Kinnunen i en intervju i *Aftonbladet* 15 januari 2017.

Följaktligen vill SD vill skära ned på anslagen för klimat och miljö med nästan 8 miljarder på fyra år, jämfört med regeringen.

På frågan om han är orolig för klimatförändringarna svara han arrogant och ansvarslöst att “det finns mycket att vara orolig för”.

Herr Kinnunen försöker hämta argument från Kungliga Vetenskapsakademien. Så här säger han:

“Jag har läst Kungliga Vetenskapsakademiens utlåtande om klimatförändringar och forskningsläget. Där är man väldigt tydlig med att man vet inte hur allting varierar och allting hänger ihop. Det är väldigt komplicerat, helt enkelt. De bedömer att givet man inte gör någon förändring så landar vi på 1–4 grader. Ligger det på en grad så är det förmodligen inga problem alls. Ligger det på fyra så får det mer dramatiska konsekvenser för vissa. Det bör man försöka motverka, bland annat genom att ha en bra politik för att hantera mer extrema väder. Däremot blir jag inte orolig för enskilda väderhändelser, som att det är varmare än normalt under en vecka på Arktis ett år. Det är ju inte mer dramatiskt att det var det nu än att det var det under en vecka på 70-talet.”

Nedan ska vi se att Kungliga Vetenskapsakademien betackar sej för SD:s referenser. Men låt oss fört se vad Kinnunen säger. Först försöker han få vetenskaplig försiktighet till att “man vet inte hur allting varierar och allting hänger ihop”. Sedan får vi höra att en grads uppvärmning inte betyder något över huvud taget och att fyra grader innebär “dramatiska förändringar för vissa”.

En kvalificerad gissning är att “vissa” i Kinnunens värld är folk i tredje världen som SD i alla fall struntar i. En sådan förändring ska i hans värld hanteras med åtgärder mot extremt väder. Vad tänker Kinnunen om de gigantiska flyktingströmmar som uppvärmningen kommer att generera?

Kungliga Vetenskapsakademiens representant kommenterar i *Svenska Dagbladet* SD:s försök att luta sej mot Akademiens uttalande.

“Vi tyckte att det var bra att tydliggöra var vi står. Vi tycker att det är bra att uttalandet som vi gjort läses. Men det är inte alla som läser det i detalj, då kan det vara bra att vi lyfter fram poängen och

kärnpunkterna i uttalandet, säger Martin Jakobsson, förste vice preses i KVA och ordförande i miljökommittén.

Några av punkterna KVA tar upp fram handlar om att människans utsläpp av växthusgaser har bidragit till den observerade uppvärmningen, att halten av koldioxid förväntas öka kraftigt under detta århundrade samt att uppvärmningen med stor sannolikhet kommer att skapa svårhanterliga problem.

– Vi tycker att det är viktigt att belysa vad osäkerheterna gäller, men samtidigt visa att det finns en omfattande forskning som visar på tydliga resultat och var vi står i dag. Det är inget tvivel om att klimatet har blivit varmare. Man kan inte säga att allt är osäkert.”

På frågan om hur man ser på att SD säger sej finna stöd för sin hållning i Kungliga Vetenskapsakademins uttalande svarar Jakobsson:

– “Ja, och det tycker vi inte är motiverat. Det är självklart att vi inte menar det med utlåtandet. En konsekvens av vårt utlåtande är att man hellre bör satsa mer än mindre.”

SD:s anslutning till den nyliberala världsåskådningen där allt fixas genom marknadsmekanismerna och de privata företagens försorg framgår av följande visdomsord från Kinnunen:

“Det är inte staten och statsbudgeten som ska fixa klimatet. Då gör man det väldigt enkelt för sig. Den här politiken är ineffektiv och kostsam. Vi bör försöka stimulera vår egen ekonomi, göra det attraktivt för företag att verka i Sverige och jobba med innovation.”

Sanningen är ju att det vi upplever är ett brutalt exempel på hur framtiden inte kan överlämnas till de profitmaximerande företagen. Vetenskapens fakta om klimatförändringarna och vad som måste till har funnits i decennier. Men eftersom de åtgärder som måste till krockat med profitmaximeringen har de uteblivit eller stannat på en löjeväckande otillräcklig nivå. De politiker som försvarar den kapitalistiska marknadsekonomin har sett till att inga åtgärder som misshagar storfinansen genomförts.

Det är viktigt för väljarna att nu se vad SD verkligen representerar. Förutom aggressiv nationalism också en nyliberal borgerlig politik. Ingen arbetare med förnuft och anständighet kan lägga sin röst på detta parti.

Klimathotet – Varning i FOLKET redan 1956!

Rolf Nordin

eFolket 17/8 2018

Ur Ny Teknik 2011:

Isens utbredning i Arktis minskar stadigt. Snart är både Nordost- och Nordvästpassagen öppna för kommersiell sjöfart sommartid.

Jodå. Det är säkerställt utom alla tvivel. Polarisen smälter. Inte nog med att den minskat med en tredjedel i utbredning på trettio år, den har också blivit tunnare. Det säger dr Olav Orheim, nestorn i norsk polarforskning, på Eumetsats meteorologikonferens i Oslo den 6–8 september 2011.

– *Med satellitbilders hjälp har vi kunnat se hur isen stadigt minskat genom åren. Isen når varje år sin största utbredning i mitten av mars, och sin minsta i mitten av september. I diagrammet kan man tydligt se trenden.*

2004 gjordes en prognos för hur isläget skulle vara sommaren 2050. Till allas förfäran visade det sig att förutsägelsen slog in redan sommaren 2007.

FOLKET

Lördagen den 21 juli 1956

Polarisen smälter om 50 år? Koldioxiderna upphettar jordytan

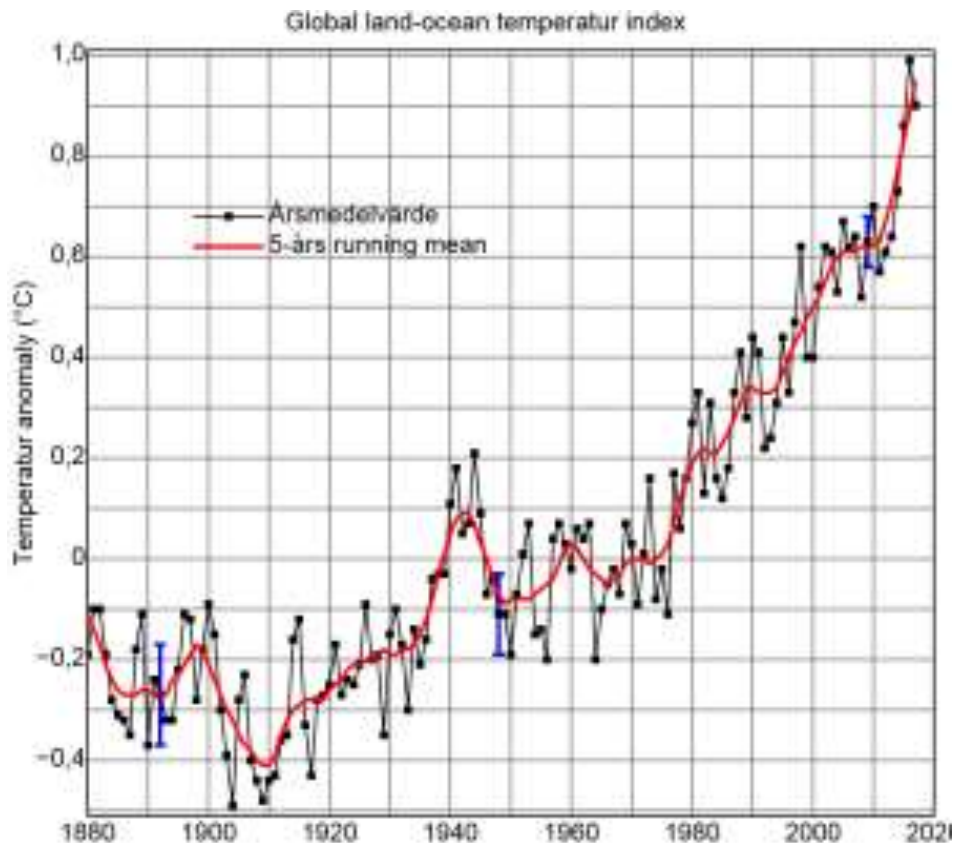
RIO DE JANEIRO (TT-AFP).

Den hastigt ökande koldioxid-halten i atmosfären kan göra att jordytan år-2010 blir så het att isen i de arktiska regionerna o. Grönland smälter och vattennivån i världshaven stiger, säger den ame-

Ur Eskilstuna-tidningen *FOLKET* 21/7 juli 1956. (Ibland brast det visst även då i korrekturandet ...)

Eftersom det finns bl.a. vissa politiker som påstår att sommarens värme endast är en normal variation, men allt pekar mot att Jorden går mot en varmare period, sannolikt som betydande utsläpp från mänsklig verksamhet, de första varningarna kom i mitten av 50-talet, med en noterbar träffsäkerhet.

Finns anledning att redovisa temperaturökningen genom åren, det var först kring 80-talet som problemet började uppmärksammas. Det finns fortfarande idag sådana som vägrar att inse problemet:

Flamman

Marknaden bygger inga cykelbanor

Per Björklund

Flamman 23/8 2018

Liberalernas blinda tro på marknadslösningar i klimatpolitiken gör dem farligare än Miljöpartiet.

Att klimatfrågan har seglat upp som en av de viktigaste inför valet har retat gallfeber på delar av högern. Timbromän och moderata riksdagsledamöter stormar i sociala medier om att mediernas stora intresse för frågan är ett medvetet försök att rädda Miljöpartiet kvar i Riksdagen.

Den aningen nykrare borgerligheten har i stället gått till motattack med argument. Efter att en [debattartikel om klimathotet](#) av Isabella Lövin (ETC 2/8, 2018) blev en av Sveriges mest delade i sociala medier för några veckor sedan skrev Mattias Svensson [ett svar](#) i högt tonläge på DN:s ledarsida där Lövin anklagades för ”domedagspopulism” och ”matnationalism”. Svensson avfärdade bland annat alla former av stöd till ett mer hållbart jordbruk eller satsningar på ökad självförsörjningsgrad med att världsmarknaden kommer till vår räddning om det blir missväxt och torka.

När liberala *Dalarnas Tidningar* i förra veckan lanserade en artikelserie om klimatet på ledarsidan inleddes den med ett angrepp på Miljöpartiet i ungefär samma anda. Här fanns visserligen en del rimlig kritik av partiets politik, men också samma farliga övertro på marknaden. Klimatpolitiken måste enligt skribenten Elias Rosell vara ”teknikneutral”. I klartext betyder det att vi inte bör göra upp några planer för hur utsläppen ska minska eller ödsla tid på att diskutera vilka teknologier som är bäst, utan fokusera på att hitta rätt styrmedel och sedan låta företagen ”tävla om att hitta de mest effektiva lösningarna.”

Liberalernas blinda tro på att marknaden kan lösa alla problem är lika naiv som historielös, och bygger på att statens roll för samhällets och teknikens utveckling fullständigt ignoreras. Faktum är att nästan all den infrastruktur som vi i dag betraktar som självklar – järnvägen, telefonnätet, elnätet – byggdes ut med staten som drivande motor. Även när privata aktörer stått för genomförande och finansiering har staten funnits där som en garant och möjliggörare.

Att den svenska industrin i dag genererar lägre utsläpp av växthusgaser än många jämförbara länder är inte marknadens förtjänst, utan beror på statliga beslut att bygga ut kärnkraften och vattenkraften. Det finns helt enkelt ingen neutral teknikutveckling som äger rum i ett vakuum, oberoende av politiska beslut (eller icke-beslut) och den förment neutrala marknadens oligopolstrukturer.

Att beskatta utsläpp hårdare är nödvändigt, men inte tillräckligt. En snabb omställning kräver att vi också bygger ut alternativen. Statens och det offentliga roll blir extra tydlig när det gäller resor och transporter. Mattias Svensson lyfter fram den moderata EU-parlamentarikern Christofer Fjellners ”kamp mot straffullar på cykelimport från Kina” som ett föredöme, men ska cykeln bli ett verkligt alternativ – bland många – krävs kollektiva beslut och investeringar i mer cykelvänlig infrastruktur. Marknaden bygger inga cykelbanor.

Som socialist har jag mina invändningar mot Miljöpartiets klimatpolitik. Det gäller inte minst den ofta förbluffande okänsligheten för hur förslag påverkar och uppfattas av arbetarklassen, och det stundtals överdrivna fokuset på individuella livstilsval och symbolfrågor. En progressiv miljöpolitik måste främst rikta in sig på de som förorenar mest – de rikaste och världens största företag. Men mot liberalernas övertro på marknadslösningar är det kanske ändå möjligt att bygga en rödgrön allians, grundad i insikten att en lösning på klimathotet och andra ekologiska kriser kräver rationell planering, gemensamma beslut och stora investeringar.

Internationalen

Värmeböljan: en mycket allvarlig varning!

Daniel Tanuro

Internationalen 24/8 2018

Det är svårt – inte omöjligt, men det kommer att göras i efterhand – att med säkerhet slå fast att värmeböljan i Europa beror på klimatförändringarna. Men vad som är säkert, helt säkert, är: 1) att denna väderhändelse ligger i linje med vad klimatforskare som studerar ”global uppvärmning” tänker sig; 2) att de allt fler extrema väderfenomenen som detta helt klart stärker tanken att det är ”de av människor skapade” klimatförändringarna som får oss att svettas, hotar våra vattentillgångar (bland annat) ... och till och med på ett dramatiskt sätt kan döda människor, som i Grekland. Det menar belgiska författaren och ekosocialisten Daniel Tanuro.

Det är just nu ett lämpligt tillfälle att uppmärksamma följande faktum: det som händer nu är resultatet av en global uppvärmning av den genomsnittliga yttemperaturen på jorden med bara 1°C, jämfört med den förindustriella perioden. En enda grad är alltså tillräckligt för att orsaka så oroande fenomen som skogsbränder i Sverige (för inte så länge sedan var det i Sibirien...), översvämningar i Filippinerna (nyligen var det i Pakistan), och så höga temperaturer i Indiens storstäder, att om det fortsätter på samma sätt så kommer all mänsklig aktivitet att bli omöjlig under en stor del av året, av fysiologiska skäl!

Vi talar om genomsnittliga temperaturer vid ytan. Det brukar sägas skämtsamt, att en kille som har fötterna i ugnen och huvudet i ett kylskåp kan ha en genomsnittlig temperatur som är mer eller mindre normal. Icke desto mindre kan denna person vara, så att säga, i mycket dåligt hälsotillstånd... Det är samma sak med klimatsystemet. Av ett antal skäl sker den globala uppvärmningen snabbast inom vissa delar av den norra hemisfären, i synnerhet över Arktis. Nyligen uppmättes temperaturer i norra Finland på mer än 30°C. På Grönland – men också på Antarktiska halvön – är uppvärmningen som har observerats under flera decennier två eller tre gånger större än genomsnittet på jorden...

Men låt oss återvända till det globala genomsnittet. En grad sa jag. Det som händer framför våra ögon tillåter oss således att tänka på vad som skulle hända vid en global uppvärmning på 2,7 till 3,7°C, som experterna tänker sig i slutet av seklet om antagandet att alla länder skulle respektera löftena som gavs vid COP21 i Paris stämmer. (Obs! Detta antagande är optimistiskt, titta på Trump!) En sådan uppvärmningsnivå vore helt katastrofal. Slutsats: de nuvarande utfästelserna är helt otillräckliga. Men det vet vi redan. Det vi å andra sidan inte visste, eller inte visste tillräckligt, är att det nästan inte räcker att stanna under 2°C jämfört med den förindustriella perioden. Hursomhelst skulle en sådan nivå leda till mycket stora problem.

I Paris satte regeringarna upp målet att bli kvar ”gott och väl under 2°C och fortsätta ansträngningarna att inte överskrida 1,5°C” global uppvärmning. Denna dubbla formulering är något bisarr. Vilket är huvudmålet: 2°C eller 1,5°C? Advokaterna diskuterar frågan. Dessutom är det ett mål på pappret utan några verkliga tvång. Som vi just har påpekat finns det dessutom en avgrund mellan detta mål på pappret och den verklighet som regeringarnas utfästelser förbereder oss för, som en del av deras ”nationellt beslutade bidrag”. Med tanke på den nuvarande uppvärmningens konsekvenser – på bara en grad, upprepar jag – är slutsatsen oundviklig: det är livsviktigt, livsavgörande, att inte överskrida 1,5°C och att kyla ner planeten så mycket det går. Tiotusen kronors-frågan blir: är detta mål fortfarande genomförbart?

Royal Society har nyligen ägnat en omfattande skrift åt detta ämne. Den består av mer än

femton bidrag från kända experter.¹ Det som framträder är odiskutabelt: i ett kapitalistiskt, och därmed produktivistiskt, system kommer 1,5°C global uppvärmning att överskridas inom några få decennier. Det säger sig själv att det aktningsvärda Royal Society inte formulerar sig i dessa ordalag. Jag översätter åt er. För att bedöma trovärdigheten räcker det att nämna att den mängd koldioxid som enligt de mest radikala beräkningarna (inte de enda, men ändå!) kan släppas ut i atmosfären utan att överskrida 1,5°C (det som kallas ”koldioxidbudgeten”) skulle motsvara ... fyra års utsläpp med nuvarande takt. Så vi står mer än någonsin bokstavligen på katastrofens rand, och de globala utsläppen fortsätter att öka...

En del av författarna i Royal Societys skrift tänker sig därför ett tillfälligt överskridande av 1.5°C, som senare ska kompenseras i slutet av seklet med hjälp av konstgjord nedkylning. Denna nedkylning skulle framkallas genom att man tvingas ta till ”negativa utsläppsteknologier” (teknologier som kan avlägsna koldioxid från atmosfären). Det är i huvudsak teknologier för att fånga in och lagra koldioxid från bioenergi, det vill säga använda biomassa som en alternativ energikälla till fossila bränslen, kopplat till att koldioxid som bildats vid förbränning begravs i jordytan...

Jag har redan tidigare sagt allt dåligt jag tycker om dessa ”negativa utsläppsteknologier”. Det är inte uteslutet att mänskligheten till sist tvingas ta till dem för att undvika något ännu värre, men i grund och botten handlar dessa teknologier om att skjuta upp problemet med oändlig tillväxt på en ändlig planet till framtiden. Det finns bara en sådan ”teknologi” (det är egentligen ingen teknologi) som är fullt acceptabel – och till och med omedelbart tillräddlig: en allmän spridning av lokala ekologiska jordbruk, och även ett kvalitativt skogsbruk – med fokus på att absorbera koldioxid och skydda den biologiska mångfalden, med respekt för befolkningarna, speciellt de infödda, (och under deras kontroll). Resten är lösningar från georingenjörerna med namn som de inte ens vågar säga, trick från trollkarlarnas lärlingar...

Ett mycket starkt argument mot anhängarna av att tillfälligt överskrida och senare kompensera det, utvecklas av en av författarna i Royal Societys skrift. Det är helt enkelt ett påpekande att klimatsystemet under perioden med överskridande kan passera vändpunkter med mycket allvarliga konsekvenser som ingen senare kompensation kommer att kunna radera ut. Det är här informationen om superuppvärmningen i områden som Grönland och Antarktiska halvön blir fullt begriplig. Denna superuppvärmning gör det i själva verket tyvärr mycket möjligt – för att inte säga troligt – att perioden av överskridande kommer att leda till att rubbningen av istäckena i dessa regioner kommer att gå kvalitativt snabbare. Men om havsnivåerna stiger med en meter eller mer (det är lågt räknat!) innan seklets slut, så kan inte negativa utsläppsteknologier göra något åt det efteråt...

Låt oss i förbigående konstatera: när det gäller stigande havsnivåer kan vi inte nöja oss med prognoser framemot 2100: i verkligheten kommer den höjning som motsvarar uppvärmning av en viss storleksordning oundvikligen att fortsätta under omkring ett årtusende, med avsevärda effekter i åtminstone 300 år. Låt oss ta ett exempel: enligt ett av de bidrag som Royal Society publicerade, skulle en begränsning av uppvärmningen till 1,5 °C fram till år 2100 leda till högre havsnivåer år 2300 än de som skulle uppstå år 2100 utan några dämpande åtgärder!... (Enligt författarna skulle ökningen bli mer än 80 cm, men vi måste vara försiktiga: denna siffra räknar inte med vad rubbningarna av istäckena bidrar med, ty de är omöjliga att förutsäga och göra modeller på!)

Det måste upprepas på nytt: situationen är ytterst allvarlig och brådskande. Det är en fullständig illusion att tro att de kapitalistiska regeringarna kommer att kunna ge de nödvändiga svaren. Å ena sidan kan dessa svar bara vara mot förespråkarna av tillväxt, mot produktivismen och därmed antikapitalistiska, och brådskan gör att de måste vara ytterst radikala. Å andra

¹ *Philosophical transactions of the Royal Society*, A. ”The Paris agreement: understanding the physical and social challenges for global warming of 1.5°C above pre-industrial levels”. Vol 376, nr 2119, 13 maj, 2018.

sidan räcker det att se vad dessa regeringar gör konkret idag för att vi måste inse: de arbetar för att få fart på tillväxten igen med hjälp av åtstramningar mot arbetande människor, de arbetar för att återuppliva kapprustningen (den överlägset mest meningslösa och skadliga produktion som finns!). För att stöda denna tillväxt arbetar de för att hjälpa ”sina företag” (deras kapitalistiska vänners företag) mot konkurrensen, de håller på att driva ut migranter. (Samtidigt som deras politik kommer att tvinga hundratals miljoner människor att flytta för att undkomma klimatförändringarnas konsekvenser.) Av en tillfällighet är de också indragna i olika skandaler med korruption och maktmissbruk som oundvikligen åtföljer deras nyliberala politik... Konkret, på daglig basis, är de nuvarande klimatförändringarna deras minsta bekymmer. Den belgiska regeringens budget för 2019 är fullkomligt representativ för denna avskyvärda verklighet.

Vägen framåt är mer än någonsin den folkliga kampens väg, de mest massiva mobiliseringar, den mest beslutsamma och enade kamp som är möjlig. I oktober kommer IPCC² att publicera sin specialrapport om 1.5°C. I november kommer COP att på sin dagordning ha den centrala frågan om att överbrygga glappet mellan Parismålen och regeringarnas nationella beslutade bidrag.

Det är två tillfällen att gå ut på gatorna i hela världen, i miljontals och tiotals miljoner. Gå ut på gatorna och kräv att alla medel mobiliseras, och att de som har ansvar för denna röra betalar för att inte överskrida 1.5°C global uppvärmning i ett system för social rättvisa. Gå ut på gatorna och kräv att onödigt och skadligt produktion omedelbart upphör (med omskolning av berörda arbetare). Gå ut på gatorna och kräv offentliga program för att drastiskt minska energikonsumtionen och organisera en snabb övergång till förnybara energikällor, inklusive att expropriera de multinationella företag som kontrollerar denna sektor och de banker som finansierar deras brottsliga investeringar. Gå ut på gatorna och stöd de bondefacköreningar som kämpar mot jordbruksindustrin och de infödda folk som kämpar för att rädda skogen. Gå ut på gatorna för fri rörlighet, mot det ökande barbariet. Gå ut på gatorna och kräv att alla arter som hotas av utrotning av kapitalets destruktiva vansinne får rätt att leva.

De klimatförändringar som orsakats av jakten på vinster står i centrum för civilisationens kris. Det är dags att välja en ekosocialistisk och ekofeministisk civilisation, en förnuftig civilisation som älskar och är mån om jorden. Som vi (särskilt kvinnor, som tvingats till det av patriarkatet!) tar hand om våra barn. Som bönderna tar hand om sina hållbara grönsaksodlingar.

Daniel Tanuro är utbildad jordbruksexpert, ekosocialistisk aktivist och författare till boken *Green Capitalism, Why it Can't Work*.

Översättning: Göran Källkvist. Artikeln tidigare publicerad i *International Viewpoint*

Istället för hyckleri, ekosocialism!

Ledare

Internationalen 31/8 2018

Vi är inte vana vid att tänka på oss själva och landet vi bor i som vare sig extremt eller förändringsbenäget, ändå har Sverige på kort tid gått från ytterlighet som välfärdssamhälle till ytterlighet som nyliberal experimentverkstad. Sverigedemokraterna som fenomen är bara det senaste uttrycket för den här förändringen. Det är också därför de trots sin vurm för nyckelharpor och cementerade könsroller inte på något sätt vill bryta med nyliberalismen. Med SD:s paroll ”förändring på riktigt” kläs den i nationalistisk maskeraddräkt.

Ett tag var ett återkommande mantra att ”SD kommer med enkla lösningar”. Det är faktiskt ett grundfalskt påstående. De har nämligen inga svar alls, eftersom osäkra jobb, bostadsbrist och utarmad landsbygd kräver systemutmanande politik för att kunna bekämpas – och system-

² Intergovernmental Panel on Climate Change.

utmanande är det sista SD är. Men de mobiliserar gärna på det breda missnöjet.

Därför blir SD och resten av högern så obekväma när klimatfrågan tvingar sig in i valrörelsen. Den går inte att vinna missnöjesröster på, den måste istället förnekas. Så trots att vi redan nu upplever klimatförändringar förnekar högerpopulisterna systematiskt desamma och hurrar för ökad förbränning av när sagt vad som helst som går att bränna. Djupt skrämmande förstås, men samtidigt är det svårt att inte se deras hållning som en konsekvens av det politiska konsensus. För tio år sedan, när vi som samhälle senast talade om klimatförändringar på daglig basis fanns inget öppet klimatförnekande riksdagsparti. Ändå flöt debatten ut i ett vakuum eftersom den inte fick någon som helst politisk genklang. Hur ser det ut idag?

Vi har ju faktiskt inte bara att göra med en politiserad pol av människor som öppet förnekar att människan alls kan påverka klimatet. Vi har också en politisk mainstream som erkänner förändringarna och säger sig vilja arbeta för en grön politik, bara inte på bekostnad av frihandel, inrikesflyg och oändlig tillväxt. Man kan svårligen kalla ett samhälle med en sådan konsensus för rationellt.

Det är förstås halsbrytande att förneka ett helt forskningsfält, men i den logiska konsekvensens namn, är det inte minst lika märkligt att erkänna ett hot men vägra göra någonting åt det? Att ge luft åt klimatångesten men i handling bidra till att förvärra situationen?

Om klimatfrågan efter valet skulle komma att begravas i ytterligare ett ödesdigert decennium skulle det faktiskt inte bara vara SD:s fel, utan hela mainstreampolitikens – från centerpartiets gröntvättade frimarknadslobbyister till public serviceanställdas oförmåga att skildra civilisationens stora ödesfråga som något mer än livsstilsval för en urban medelklass.

Men det räcker inte med källsortering och en köttfri dag i veckan, inte heller med någon skatteprocent hit och någon klimatbonus dit. Det behövs ett hoppfullt mål för en nyväckt arbetarrörelse, något som kan skapa en entusiasm och en framtidstro som lägger mörker-männens politik i skuggan. Kort sagt behövs ett ekosocialistiskt program för total omställning, som förvandlar Sverige från föregångsland i privatisering till föregångsland i klimatkamp.

Ekosocialism handlar om att bygga ett samhälle runt människors behov inom de ramar naturen ger oss. Det kräver ett brott med dagens blinda vinstjakt och en djup demokratisering av samhället, i synnerhet ekonomin. Det kräver folklig samhällsmakt, makt över storföretag och över banker för att kunna styra produktionen och göra de nödvändiga investeringarna.

Det är inga enkla lösningar, men de är betydligt enklare än de panikåtgärder vårt samhälle kommer att tvingas genomdriva i en framtid där rekordsommaren 2018 framstår som en mild morgonbris. Sverige är ett förändringsbenäget land, dags för förändring till det bättre.

Lästips – klimatfrågan

Aktuella artiklar:

Lena Melin: [Förbryllande klimatförändringar – men vi kommer påverkas](#) (Aftonbladet 26/8)

[De ska studera klimatförnekelsen](#) (Aftonbladet 23/8)

Pär Holmgren: [”Skrämmande att Arktis starkaste is har brutits sönder”](#) (Aftonbladet 22/8)

[SMHI sammanfattar den extrema sommarhettan](#) (GP 29/8)

Björn Wiman: [Fossilfetischismen och föraktet för sanningen går hand i hand](#) (DN 25/8)

Anna Davour: [Cyniskt av klimatskeptiker att dra upp medeltidens värme](#) (SvD 21/8)

[DN och SvD och har många läsvärda artiklar om klimathotet, men tyvärr kräver läsning av många av dem prenumeration (man kan dock läsa gratis under 1 resp 2 månader)]

SMHI: [Värmebölja](#) (faktasammanställning)

Bakgrund (äldsta först):

Mark Kilian: [Sandy en förvarning om vad som kommer](#) (2012).

Christian Parenti: [Nästa flyktingkris](#) (2015)

Martin Fahlgren: [Växthuseffekten och upproret i Syrien](#) (2015)

Naturvårdsverket: [En varmare värld – Tredje upplagan](#) (2016, bok som kan hämtas som PDF)

Andreas Malm: [Revolution inför klimatkatastrofen](#) (2017)